

RESPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

VAIKŲ IR PAAUGLIŲ ŽALINGAS PSICHOAKTYVIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMAS: TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO SVARBA

Skyriaus vedėja Simona Kacevičė
Simona.kacevice@rplc.lt

2025

PSICHOAKTYVIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMAS IŠLIEKA DIDĖJANTI PROBLEMA

- ▶ <https://www.rplc.lt/kita-pagalba-lietuvoje/informacija-tevams/>
- ▶ <https://www.rplc.lt/.../RPLC-Naudojimo-mokyklose...>),

**Informaciniai videofilmai, skirti tėvams,
vaikų psichoaktyviųjų medžiagų
vartojimo prevencijos tema**

NAUDOJIMO MOKYKLOSE PATARIMAI

Sveikatos apsaugos ministerija kartu su Respublikiniu priklausomybės ligų centru parengė 10 informacinių videofilmų, skirtų tėvams, vaikų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos tema.

Stiprus ryšys tarp tėvų ir vaikų, pagrįstas dėmesiu, išklausymu ir nuoširdžiu parodymu, kaip vaikas rūpi tėvams, kurie yra pasiruošę padėti ir palaikyti, net ir labai sunkiose situacijose gali apsaugoti vaikus nuo rizikingo elgesio, tokio kaip psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas. Aktyvus tėvų vaidmuo ir atsakomybė vaiko raidoje yra vienas svarbiausių veiksnių, formuojant vaiko pažintinius ir socialinius gebėjimus, pavyzdžiui, pasitikėjimą savimi ir kitais, gebėjimą prisitaikyti prie aplinkos, spręsti įvairaus pobūdžio problemas. Nors mokykloje mokiniai gauna nemažai informacijos bei žinių apie psichoaktyviųjų medžiagų poveikį ir vartojimo pasekmes, tėvų vaidmuo išlieka ypatingai svarbus.

Trumpų animuotų 10 informacinių videofilmų tikslas – suteikti tėvams naudingos informacijos ir patarimų, padėsiančių kalbėti su vaikais ir spręsti situacijas, susijusias su psichoaktyviosiomis medžiagomis.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

REPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

Kaip mokykla gali naudoti ir platinti šiuos informacinius videofilmsus?

REKOMENDUOJAMA:

MOKYKLOS ADMINISTRACIJAI – patalpinti informaciją apie šiuos informacinius videofilmsus mokyklos interneto svetainėje (pridedamas trumpas aprašymas–vienlapis su nuorodomis, kurį gali naudoti mokyklos), informuoti mokytojus ir mokyklos bendruomenę apie šią naudingą priemonę, paplatinti mokyklos komunikaciniais kanalais. Prieš tai rekomenduojama mokyklos administracijai aptarti šios priemonės panaudojimo mokykloje strategiją, paskirti priemonės ambasadorių ir dalyvaujančius atsakingus asmenis, nusimatyti jų funkcijas ir tarpusavio sąryšį.

MOKYKLOS VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTAMS – išplatinti informaciją apie informacinius videofilmsus tėvams. Galimi keli būdai: siunčiant laiškus tėvams per TAMO ir MANO dienynus, organizuojant kontaktinius ar nuotolinius susitikimus su tėvais, siekiant supažindinti su parengta videomedžiaga ir kviesti diskutuoti tėvus bei užduoti klausimus psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos tema, paskatinti aptarti tėvams šia tema rūpimus klausimus.

KLASĖS AUKLĖTOJAMS – tėvų susirinkimų metu informuoti tėvus apie jiems skirtus informacinius videofilmsus (pasidalinant su tėvais pridedamu vienlapiu), pakviesti susipažinti ir kartu padiskutuoti. Nebūtina aptarti visas temas vienu metu, galima pasirinkti klasės vaikų tėvams labiausiai rūpimas temas arba paskirstyti per kelis susitikimus. Jei būtina – suteikite tėvams ir individualių aptarimų galimybę. Informaciją apie videofilmsus galima skleisti ir auklėtojų kartu su tėvais turimuose bendruose bendravimo kanaluose, pvz. per socialinius tinklus, susirašinėjimo programėles ar kitas naudojamas klasės tėvų ir auklėtojų komunikavimui skirtas priemones.

MOKYKLOS PSICHOLOGAMS IR SOCIALINIAMS PEDAGOGAMS – naudoti informacinius videofilmsus kaip pagalbinę priemonę kalbant su tėvais apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.

GYVENIMO ĮGŪDŽIŲ MOKYTOJAMS – susipažinti su informaciniais videofilmais ir esant poreikiui naudoti papildomą informaciją, esančią videofilmose, gyvenimo įgūdžių pamokose.

KAS YRA ŽALINGAS VARTOJIMAS?

Alkoholis

Tabako gaminiai

Ekranai

Elektroninės cigaretės

Naujos psichoaktyviosios medžiagos

KAS YRA ŽALINGAS VARTOJIMAS?

Kiti sintetinio nikotino gaminiai (nikotino maišeliai, pagalvėlės, kaičiosios lazdele's ir pan.).

Vaistai

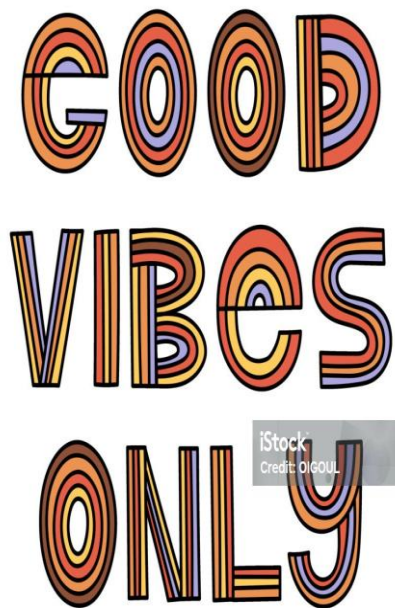
Lakiosios medžiagos

Narkotikai

Energiniai gerimai

PRIEŽASTYS, KODĖL VAIKAI VARTOJA?

Ieškoma malonių pojūčių

Siekiama patirti bendrumo, malonumo jausmus

Norint pagerinti savijautą, nuotaiką, užsimiršti

sumažinti įtampą

Kaip atpažinti psichoaktyvias medžiagas vartojantį ar nuo jų apsvaigusį jaunuolį

- ▶ Asmenybės pokyčiai
- ▶ Veiklos ir įpročių pokyčiai
- ▶ Išvaizdos pokyčiai
- ▶ Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo priemonės
- ▶ Teisėtvarkos pažeidimai

PASEKMĖS

- ▶ Somatiniai sutrikimai
- ▶ Sunkumai Mokykloje, pamokų praleidimas, bėgimas iš namų, apsinuodijimai
- ▶ Atsiskyrimas nuo šeimos, vagystės, depresija, higienos nepaisymas
- ▶ Kriminaliniai nusikaltimai, prekyba psichoaktyviosiomis medžiagomis

Vartojimo etapai

- ▶ Eksperimentinis nereguliarus
- ▶ Nereguliarus pramoginis su draugais savaitgaliais
- ▶ Individualus situacinis, kelis kartus per savaitę
- ▶ Intensyvus (probleminis) kasdien
- ▶ Intensyvus priverstinis (priklausomybė)

Pagalbos priemonės eksperimentuojantiems

- ▶ nemoralizuojantis, negąsdinantis ir nesmerkiantis požiūris;
- ▶ kritinio mąstymo ugdymas, skatinant atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų.
- ▶ interaktyvūs metodai bendraamžių grupėje;
- ▶ atvira erdvė kalbėtis, rasti atsakymus ir stiprinti motyvaciją pokyčiams.
- ▶ Kreiptis į gydymo įstaigą, gautą specializuotą gydymo pagalbą.
- ▶ domėtis vaiko gyvenimu – žinoti, su kuo bendrauja, pasidomėti, kokias platformas naudoja, ką veikia laisvalaikio ir pan.
- ▶ Kvieskite vaiką laisvalaikį su draugais leisti jūsų namuose, tačiau suteikite jiems privatumo, nebūkite įkyrūs.
- ▶ Skatinti sportuoti ar savanoriauti, domėtis menu, muzika ir pan., t. y. padėti paaugliui rasti veiklą, kurios suteikia prasmės ir pasitenkinimo. (VAIKUI, ne tik jums).

VAIKŲ DIENOS STACIONARO PASLAUGOS GALI BŪTI TEIKIAMOS VAIKAMS IR PAAUGLIAMS :

- ▶ Žalingai psichoaktyviasias medžiagas vartojantiems arba turintiems psichikos ir elgesio sutrikimų vartojant psichoaktyviasias medžiagas (PAM), turintiems priklausomybės sindromą ir pataloginį potraukį elgesio priklausomybėm;
- ▶ Amžius – nuo 0 iki 18 metų.
- ▶ Vaikų ir paauglių tėvams, teisėtiems atstovams ir šeimos nariams.

PRIĖMIMAS Į VAIKŲ DIENOS STACIONARĄ

Vaikų ir paauglių dienos
stacionaras (10 vietų)

Vaikai ir paaugliai priimami
nuo 0 – 18 metų
amžiaus.

Reikalingas vaikų –
paauglių gydytojo
psichiatro siuntimas.

RESPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

PRIĖMIMAS Į VAIKŲ DIENOS STACIONARĄ

Siekdami apsaugoti vaikų ir paauglių interesus, gydymo paslaugos teikiamos neatskleidžiant asmens tapatybės (nuo 16 metų) ir konfidencialiai.

Jaunystės g. 4, Klaipėda

Tel.Nr.

+370 – 46 -433166

+370 – 649 – 15393

www.rplc.lt

Facebook:

Respublikinis priklausomubių
ligų centras

RESPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

VAIKŲ DIENOS STACIONARO DARBO TRUKMĖ

Darbo laikas:
Pirmadieniais - ketvirtadieniais
07:30- 17:00
Penktadieniais
07:30 – 16:30

Lankyti centra
nuo 1-3 men.

SPECIALISTŲ KOMANDA

- ▶ SKYRIAUS VEDĖJAS
- ▶ VAIKŲ – PAAUGLIŲ GYDYTOJAS PSICHIATRAS
- ▶ MEDICINOS PSICHOLOGAS
- ▶ SOCIALINIS DARBUOTOJAS
- ▶ ERGOTERAPEUTAS
- ▶ SLAUGYTOJAS
- ▶ SLAUGYTOJO PADĖJĖJAS

TEIKIAMOS PASLAUGOS VAIKAMS IR PAAUGLIAMS

- ▶ Individualios gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro konsultacijos;
- ▶ ▪ Pirminis psichologinis ištyrimas;
- ▶ ▪ Medikamentinis gydymas;
- ▶ ▪ Socialinės situacijos ir socioeducacinių įgūdžių ir adaptacijos įvertinimas;
- ▶ ▪ Individualios psichologo konsultacijos ir grupiniai užsiėmimai;
- ▶ ▪ Individualios socialinio darbuotojo konsultacijos ir grupiniai užsiėmimai;
- ▶ ▪ Individualios ergoterapeuto konsultacijos ir grupiniai užsiėmimai;
- ▶ ▪ Socioeducaciniai užsiėmimai;
- ▶ ▪ Švietimas;
- ▶ ▪ Palaikomosios programos;
- ▶ ▪ Tėstinė pagalba.

TEIKIAMOS PASLAUGOS SKYRIAUS PACIENTŲ ARTIMIESIEMS, GLOBĖJAMS

- ▶ ▪ Psichosocialinės aplinkos ir šeimos resursų įvertinimas;
- ▶ ▪ Gydytojo psichiatro konsultacijos;
- ▶ ▪ Psichologo konsultacijos;
- ▶ ▪ Socialinio darbuotojo konsultacijos;
- ▶ ▪ Palaikomosios programos;
- ▶ ▪ Konsultavimas dėl tęstinių paslaugų po gydymo ir reabilitacijos

TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO SVARBA

- ▶ Tarpinstitucinis bendradarbiavimas turi būti grindžiamas socialine partneryste, sprendimų derinimu, susitikimų ir veiksmų nuoseklumu, regularumu.
- ▶ T. Rye ir K. Isaksson (2018) pabrėžia, jog jos įsipareigoja siekti bendrų rezultatų, nors nebūtinai siekia visiškai bendrų tikslų, o bendradarbiavimas paprastai naudojamas globalesniems dalykams.
- ▶ Svarbu aiškus kiekvienos institucijos funkcijų žinojimas, tik jai priskirtų pareigų suvokimas ir atlikimas.

KODĖL REIKIA BENDRADARBIAVIMO?

- ▶ Viena institucija negali išspręsti visko.
- ▶ Reikalingas kompleksinis, koordinuotas požiūris, pagalba, paslaugos.
- ▶ Kiekviena institucija prisideda savo kompetencijų ribose.

IŠŠŪKIAI BENDRADARBIAVIMUI

- ▶ Nepakankamas informacijos dalinimasis ir atgalinis ryšys.
- ▶ Institucijų nepasitikėjimas
- ▶ Biurokratiniai barjerai
- ▶ Riboti žmogiškieji ir finansiniai resursai
- ▶ Nepakankama tarpinstitucinė komunikacijos kultūra
- ▶ Aiškių atsakomybių apibrėžimas
- ▶ Nuolatinis dialogas.

KIAIPĖDOS M. ir RPLC VDS GEROJI PATIRTIS: ESMINIAI VEIKSNIAI

- ▶ Aiškūs bendri tikslai (vienodas požiūris, rezultatų siekiamybė);
- ▶ Pasitikėjimas ir tarpusavio pagarba (vienas kito kompetencijų pripažinimas);
- ▶ Aiškus atsakomybių pasiskirstymas (vaidmenų nesidubliavimas);
- ▶ Efektyvi komunikacija (susitikimų platforma, skaidrumas priimant sprendimus);
- ▶ Lankstumas ir inovatyvumas (prisitaikymas prie pokyčių, naujų praktikų taikymas, kompromisų ieškojimas);
- ▶ Žmogiškųjų išteklių kompetencija ir motyvacija (patirtis ir motyvacija tiesiogiai lemia rezultatų kokybę);
- ▶ Nuolatinis vertinimas ir grįžtamasis ryšys (apsitarainat išryškėja stiprybės ir tobulintos stritys kas leidžia augti).

KVIETIMAS Į SUSITIKIMĄ TĖVAMS, ARTIMIESIEMS IR GLOBĖJAMS

- ▶ Kartais gyvenime tenka susidurti su sunkumais, apie kuriuos kalbėti nelengva. Jei jaučiate nerimą dėl vaiko elgesio, įtariate galimą psichoaktyvių medžiagų vartojimą ar tiesiog norite daugiau sužinoti apie šią temą – nedvejokite kreiptis – Jūs nesate vieni.

Respublikinis priklausomybės ligų centras kviečia į **grupinį susitikimą tėvams**, norintiems geriau suprasti, kaip atpažinti psichoaktyvių medžiagų vartojimą ir laiku suteikti pagalbą savo vaikui.

- ▶ **Susitikimo metu kalbėsime apie:**
- ▶ pirmuosius vartojimo požymius,
- ▶ elgesio pokyčius, į kuriuos verta atkreipti dėmesį,
- ▶ prevencinius veiksmus,
- ▶ kaip kalbėtis su vaiku ir kur kreiptis pagalbos.

KVIETIMAS Į SUSITIKIMĄ TĖVAMS, ARTIMIESIEMS IR GLOBĖJAMS

- ▶ Daug tėvų šiose situacijose jaučia gėdą, kaltę ar baimę, tačiau ši erdvė – saugi, jauki ir konfidenciali. Joje galėsite atvirai pasidalinti savo rūpesčiais, patirtimi ir gauti profesionalų bei kitų tėvų palaikymą.
- ▶ **Susitikimas vyks:** spalio 14 d. (antradienį), 16 val.
Vieta: RPLC vaikų dienos stacionaras, Jaunystės g. 4
- ▶ **Nesate vieni – kviečiame žengti pirmą žingsnį kartu!**